

*Рагуліна І. І., кандидат економічних наук, доцент,
ВСП «Вовчанський фаховий коледж
Державного біотехнологічного університету»*

ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ З ВИКОРИСТАННЯМ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Останнім часом бурхливий розвиток нових технологій призводить до пропозиції різних видів інформаційних послуг, удосконаленню обробки та зберігання баз даних, посиленню заходів безпеки проти кіберзагроз. До таких нових інформаційних технологій відносяться хмарні технології, які є певним середовищем (для зберігання, обробки, захисту інформації), яке поєднує в собі технічні засоби, програмне забезпечення, канали зв'язку та технічну підтримку.

Процес автоматизації – один із небагатьох процесів у суспільстві, у якого практично немає супротивників. Відкритим залишається питання вибору засобів автоматизації, супроводу автоматизованих інформаційних систем, оцінки ефективності їх функціонування і безпеки. Варто відзначити, що стрімкий розвиток мережевих технологій, зокрема, технологій «хмарних» обчислень, створює як нові можливості для розробників бухгалтерського програмного забезпечення, так і нові загрози для інформаційної безпеки підприємства [1].

У західних країнах інтернет-бухгалтерії вже набули масового характеру, ставши звичним для бізнесу способом організації облікового процесу. Пропозиціями хмарного сервісу найчастіше користуються представники малого бізнесу, оскільки великі підприємства мають обґрунтовані побоювання з приводу витоку комерційної інформації з хмари.

Питанням теорії та практики застосування хмарних технологій в сфері бухгалтерського обліку приділяється значна увага з боку науковців. Так, М.О. Любимова та В.А. Кулик вважають, що «хмарні» технології або «хмарні» обчислення (cloud computing) – це технології обробки цифрових даних, за допомогою яких комп'ютерні ресурси надаються інтернет-користувачеві як онлайн-сервіс [1]. Н.В. Параниця, О.С. Буличов та О.М. Охмак наголошують, що створення і використання хмарних технологій бухгалтерського обліку може не тільки прискорити збір і обробку інформації, але і зробити її подання більш структурованим. Впровадження хмарних технологій практично неминуче для малого і середнього бізнесу. Хмарні обчислення характеризуються як нова парадигма в формі конвергенції між ІТ-ефективність і гнучкістю бізнесу [2]. Разом із тим використання хмарних технологій пов'язане з певними проблемами. У перспективі з розвитком технологій 3G, 4G і 5G, супутникових і мобільних транспортних середовищ цей недолік буде практично виключений; зростання кількості підключень до сервісів, що обумовлює питання доступу. ІТ-менеджерам доцільно

організувати централізований процес авторизації, коли кожний запит від бізнес-підрозділу спершу потраплятиме в ІТ-відділ [3].

Метою дослідження є вивчення тенденцій розвитку бухгалтерського програмного забезпечення в контексті розвитку «хмарних» технологій, виявлення переваг і недоліків використання «хмарних» технологій під час вирішення облікових задач в автоматизованих системах.

Проведені дослідження дедалі частіше підтверджують, що інновації, розвиток інформаційних технологій охоплюють усі сфери життєдіяльності, що не могло не позначитися на роботі бухгалтера. Багато фахівців помилково вважають бухгалтерський облік консервативним та несприйнятливим до змін. Однак до організації облікового процесу дедалі частіше проникають інновації різного характеру.

Основними з них є:

- Часткова відмова від використання друку на користь електронного підпису.

Основною метою використання друку є засвідчення її відбитком справжності підпису посадової особи на документах та надання документам юридичної сили. Водночас її не дуже складно підробити, на відміну від електронного підпису, який надійно забезпечує юридичну значущість електронного документа. Цей підпис надійний, його неможливо підробити, змінити чи порушити. Сьогодні все більша кількість представників бізнесу та органи державної влади довіряють електронного підпису більше, ніж власноручною та завіреною печаткою.

Бухгалтер отримав можливість використовувати електронний підпис у своїй діяльності: при надсиланні податкової звітності в електронному вигляді, при роботі з банками, при підтвердженні електронних рахунків-фактур та ін. Але, на сьогоднішній день ще діє достатня кількість нормативно-правових актів, що встановлюють обов'язковість застосування печатки у діяльності підприємств (наприклад, при складанні довіреностей та ін.).

- Відмова від документального оформлення на користь електронного документообігу.

Використання електронних документів заощаджує час на просування інформації від однієї посадової особи до іншої, на збирання необхідних підписів відповідальних осіб, на пошук та узгодження документів. Також зводиться до мінімуму та можливість втрати документів. При цьому інформація, що міститься в електронному обліковому документі, має бути засвідчена електронним цифровим підписом. Ще однією особливістю електронних документів є те, що не допускаються виправлення.

- Спрощення порядку зберігання документів.

Для бухгалтера завжди є актуальним питання збереження документів, незалежно від того, який вигляд вони мають: паперовий чи електронний. Електронні архіви дозволяють забезпечити кращу фізичну безпеку документів, спростити доступ до них та оперативно їх обробляти. Можливість зберігати документи в електронному вигляді з'явилася разом із кваліфікованим електронним підписом, який є гарантом незмінності документа з часом.

Електронні документи можуть зберігатися на сервері організації або «хмарі» (на сервері спецоператора). Однак необхідно зазначити, що електронний архів – це не просто сервер, а ціла технологія, що забезпечує цілісність та можливість використання документа. У зв'язку з цим у підприємств часто виникають серйозні фінансові та практичні складнощі з організацією електронного архіву.

- Застосування хмарних технологій.

Хмарні технології розвиваються стрімко і набувають все більшої популярності серед бухгалтерів та аутсорсингових компаній. Все більше сфер діяльності бухгалтера охоплюють хмарні технології, що ґрунтуються на використанні електронного документообігу між підприємствами та банками, податковими органами та ін.

До переваг хмарних технологій у порівнянні з програмним забезпеченням, встановленим на комп'ютері, можна віднести:

- Можливість використовувати різні програми на умовах оренди, не набуваючи ліцензійних версій самостійно. Немає необхідності дбати про встановлення, налаштування, адміністрування та оновлення версій програм.

- Мобільність хмарних технологій – працівники бухгалтерії можуть користуватися програмою в будь-якому місці, де є доступ до інтернету (в офісі, вдома, у відрядженні тощо). При цьому вони завжди мають змогу отримати найоперативнішу інформацію.

- Оновлення програм у хмарі відбувається автоматично, без участі користувачів, що економить час та кошти підприємства.

- Відсутня необхідність купувати потужні комп'ютери, сервери та інше обладнання. Для роботи досить недорогих комп'ютерів та доступу до інтернету. Оплата провадиться тільки за те місце у сховищі, яке фактично використовується, але не за оренду всього сервера.

Хмарне сховище даних (cloud storage) – це онлайн-сховища, в яких інформація зберігається в мережі на серверах, що надаються постачальником інформаційних послуг у користування клієнтам. При цьому cloud-провайдери надають послуги з оренди сервера у

різних компаній на основі хмарних технологій. Компанія, яка представляє хмарний сервіс, орендує або розміщує сервери в data – центрі, який є спеціалізованою будівлею для розміщення серверного та мережевого обладнання.

Постачальники інформаційної хмари, маючи ліцензійні угоди з постачальниками програмного забезпечення (BAS, Microsoft), організують інфраструктуру та пропонують повністю налаштовані робочі місця із програмами, якими клієнти можуть користуватися через інтернет. Компанія, що надає хмарний сервіс, підтримує працездатність інфраструктури та забезпечує технічну та методологічну підтримку користувачів. Для забезпечення збереження даних клієнтів, постачальники інформаційних послуг виконують їх резервне копіювання, копії можуть вивантажуватися на локальний комп'ютер користувача. Відповідно, вся бухгалтерська інформація зберігається в data-центрі. При цьому клієнту не потрібно самостійно купувати, встановлювати чи обслуговувати власні сервери, він оплачує лише використання сервера для обробки та зберігання даних.

Слід зазначити, що фірма «LOPAN CLOUD», створила свій хмарний сервіс, який є єдиною базою з поділом даних клієнтів. В даному випадку клієнтам надається можливість: підключення до сервісу не лише через web-браузер, а й у режимі термінального клієнта; можливість роботи з усіма програмами «BAS»; можливість зміни бухгалтерської програми, доповнення налаштувань, тобто доступ до конфігуратора; можливість використовувати інтеграцію із зовнішніми програмами та компонентами.

Однією з переваг хмарних систем є той факт, що клієнт територіально не прив'язаний до організації, яка обслуговує його бухгалтерську програму, і тому може вибрати пропозицію будь-якої фірми, яка надає такі послуги. Розробникам бухгалтерських програм та постачальникам послуг загалом стають не потрібні партнери та представництва в регіонах – доступ до хмари можливий з будь-якої точки, де є підключення до мережі Інтернет.

Разом з тим, існують певні недоліки у використанні хмарних технологій, наприклад: прив'язка суми оплати за хмарні послуги від обсягу даних, багато бухгалтерів надають перевагу формі розрахунку за базу даних в цілому. Також дуже багато питань виникає у частині безпеки при зберіганні та пересиланні даних. Одержувачі послуг під час укладання контрактів стикаються з тим, що матеріальна відповідальність за втрату даних, несанкціонований доступ і розповсюдження даних, на пропозицію постачальників часто не перевищує щомісячної вартості послуг, що не можна порівняти з ризиками для клієнтів. Однак, надійність та безпека зберігання та обробки даних насамперед залежать від інтернет-

провайдера, cloud-провайдера, каналів передачі даних, від доступності хмари у кожний момент часу.

У зв'язку з цим, при укладанні контракту зі cloud-провайдером слід звернути увагу на такі основні моменти: технічні характеристики, послуги, інформація про місцезнаходження серверів та відповідальність за тимчасову недоступність сервера, обов'язковість створення резервних копій бази даних, обов'язок щодо збереження та відновлення інформацій, зобов'язання провайдера хмарних послуг щодо збереження конфіденційності даних користувача, захисту його даних, у тому числі за допомогою криптографічних засобів, шифрування, наслідків розірвання договору та строків видалення інформації, що належить клієнту, наслідків несплати послуг або неякісного надання послуг провайдером, штрафних санкцій.

У контракті зі cloud-провайдером, клієнт має передбачити: можливість цілодобового доступу до хмари; щоденне резервне копіювання та архівування інформаційних баз (термін зберігання кожної копії архіву – не менше 3 місяців); можливість доступу клієнта до своїх резервних копій для завантаження на свій комп'ютер (за потреби); шифрування каналів зв'язку; можливість встановлення оновлень бухгалтерської програми одразу після її виходу без стягнення додаткової оплати.

Використання хмарного зберігання даних під час здійснення бухгалтерського обліку відкриває різноманітні можливості всім підприємствам незалежно від їх організаційно-правових форм та сфери діяльності. Основними перевагами хмарної бухгалтерії є: висока доступність, необмеженість серверів, що використовуються, мінімальні витрати на обслуговування. Таким чином, можна припустити, що хмарні технології будуть збільшувати свій вплив на інформаційному ринку під час автоматизації бухгалтерського обліку, а також розширювати перспективи досягнення позитивного економічного впливу для підприємств, економіки та інфраструктури загалом. Здібності хмарних технологій можна посилити за допомогою державної підтримки не тільки у бухгалтерській сфері. Зокрема, можливе посилення інтеграції з державними податковими органами та органами статистики, запровадження функцій складання бухгалтерської та аналітичної звітності відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Список використаних джерел:

1. Любимов М.О., Кулик В.А. Можливості, загрози та перспективи використання «хмарних» технологій у бухгалтерському обліку. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2019. № 2 (93). С. 40–46.

2. Параниця Н.В., Буличов О.С., Охмак О.М. Переваги і ризики застосування хмарних технологій в сфері бухгалтерського обліку. Економіка та держава. 2021. № 4. С. 128–131.

3. Голячук Н.В., Голячук С.Є. Переваги та недоліки застосування хмарних технологій в обліку. Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. 2015. Вип. 12 (1). С. 80–86.